

Aktuálnost a „prostorčas“

Ladislav Hejdánek

This is a part of the original document:

[2015](#)

jedná se o část původního dokumentu:

[2015](#)

◆ myšlenkový deník – záznam, česky, vznik: 10. 8. 2015

◆ philosophical diary – record, Czech, origin: 10. 8. 2015

Aktuálnost a „prostorčas“

Každá pravá událost je celkem v tom smyslu, že sjednocuje své subudálosti (jakožto „složky“) nejen v dané chvíli, ale opětovně (vždy znovu) v celém období svého událostného dění (= stávání se), tj. že nějakým způsobem sjednocuje (a to v každém aktuálním okamžiku) celou svou minulost (bylost) a celou svou budoucnost (budost) s právě aktuálním svým okamžikem (s právě aktuální fází). Toto sjednocování je ze strany události samé čímsi aktivním, je to akce či aktivita, výkon (zvnějška viděno to je „pohyb“, ovšemže nikoli jen „místní“). Událost se děje tak, že sama sebe uskutečňuje a tak „vykonává“ své bytí. Pozoruhodnou zvláštností tohoto „vykonávání bytí“ je jeho opětovná soustředěnost do okamžiků „aktuální přítomnosti“: aktualita představuje jedinou cestu pro událost (jako subjekt), jak může intervenovat (zasáhnout, vmísit se, ovlivnit apod.) mimo sebe, tj. do průběhu jiných událostí (a to vždy jen přes jejich aktualitu či aktuální přítomnost). Této zvláštnosti je třeba věnovat zvláštní pozornost, už proto, že právě jí se zásadně liší pohyb v čase od pohybu v prostoru (víme ovšem, že formulace „v čase“ nebo „v prostoru“ je problematická a zavádějící). Moderní fyzika (zejména astrofyzika) mluví zásadně jen o prostoročase, ale myslí při tom vždy jenom na prostor, zatímco z času dělá jakousi další dimenzi prostoru. A proto trvá na tom, že v časoprostorovém smyslu nejsou ve Vesmíru žádná privilegovaná „místa“ –Vesmír nemá žádný střed. V případě času však nelze přehlédnout, že tu jsou privilegovaná místa, totiž právě místa či okamžiky aktuálnosti (právě aktuální přítomnosti). – Pozornost je ovšem třeba věnovat také tomu, že každá složitější událost zakomponovává (integruje) do svého průběhu četné události menší, nižší – tedy subudálosti. Tato subudálosti mají nutně také svůj čas, a také své okamžiky právě aktuální přítomnosti. Přitom některé z těchto subudálosti mohou mít kratší život než příslušná superudálost, ale v mnoha případech je jejich životní doba mnohem rozlehlejší. (Zvláštní důležitost bude třeba věnovat zkoumání toho, jak se uvnitř superudálosti může ustavit a postupně emancipovat nejdříve jakási, byť zdánlivá, „subudálost“, která se však může postupně natolik osamostatnit – a dokonce za podpory původní superudálosti –, že se sama posléze stane novou superudálostí (to je významný proces rozmnožování, reprodukce).

(Písek, 150810-2.)